

**ZAKON**  
**O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O JAVNEM ŠTIPENDIJSKEM, RAZVOJNEM,**  
**INVALIDSKEM IN PREŽIVNINSKEM SKLADU REPUBLIKE SLOVENIJE**

**I. UVOD**

**1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA**

**Sistem jamčevanja pravic delavcev**

Sistem jamčenja pravic delavcev, ki so izgubili delo zaradi insolventnosti delodajalca, je bil hkrati z ustanovitvijo jamstvene institucije v Republiki Sloveniji vzpostavljen 3. novembra 1997.

Zakon o Jamstvenem skladu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 25/97), ki je prvotno uredil institut jamstva minimalnih pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca s strani posebej za to ustanovljenega Jamstvenega sklada Republike Slovenije, je bil pozneje večkrat dopolnjen in spremenjen. Spremembe in dopolnitve so bile potrebne zaradi usklajevanja s spremenjeno direktivo na tem področju ter usklajevanja z drugo domačo zakonodajo, povezano z insolventnostjo delodajalcev in ureditvijo javnih skladov, poleg tega pa so se pristojnosti sklada s tretjo novelo v letu 1999 razširile tudi na kritje pravic otrok do nadomestila neplačane preživnine. Veljavni Zakon o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo, 106/12 in 39/16, v nadaljnjem besedilu: ZJSRS) ureja delovanje jamstvene institucije, pogoje in vsebino pravic ter je v delu, ki se nanaša na pravice delavcev v primeru insolventnosti delodajalca, v celoti usklajen z evropskimi dokumenti na tem področju, in sicer z določbami prvotne Direktive Sveta 80/987/EGS z dne 20. oktobra 1980 o približevanju zakonodaj držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca in z Direktivo 2002/74/ES z dne 23. septembra 2002, ki velja za države članice Evropske unije in Evropskega gospodarskega prostora, ki je spremenila prvotno direktivo in uvedla nov oddelek, ki se nanaša na t. i. mednarodne situacije. Nato pa je bila sprejeta odločitev, da je treba direktivo zaradi zagotavljanja večje jasnosti in racionalnosti kodificirati in sprejeta je bila Direktiva 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (kodificirana različica).

V Republiki Sloveniji je glede varstva delavskih terjatev v primeru insolventnosti delodajalca poleg splošne ureditve v skladu z zakonom, ki ureja finančno poslovanje, postopke zaradi insolventnosti in prisilno prenehanje, uveljavljen še dodaten sistem varstva delavskih terjatev in sicer z jamstvom poplačila terjatev prek posebne jamstvene institucije, pri čemer je tej instituciji za vse terjatve višina jamstva, ki ga zagotavlja, omejena.

Po veljavni ureditvi, ki ostaja nespremenjena, ima:

- pravico do izplačila iz jamstvenega sklada delavec, ki mu je prenehalo delovno razmerje zaradi insolventnosti delodajalca ali je izgubil delo zaradi izbrisa iz sodnega registra brez likvidacije po zakonu o finančnem poslovanju, postopkih insolventnosti in prisilnem prenehanju;

- kadar ima delodajalec sedež v eni od drugih držav članic Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora, pravice po ZJSRS delavec, če je na podlagi pogodbe o zaposlitvi opravljal delo ali ga je običajno opravljal na ozemlju Republike Slovenije.

Pogoj za pridobitev pravic je, da so v primeru stečaja delavci svoje pravice prijavili v rokih in na način določen v zakonu o finančnem poslovanju podjetij, postopkih insolventnosti in prisilnem prenehanju oziroma v primeru prisilne poravnave, da so zahtevali varstvo svojih pravic v rokih in na način določen v predpisih, ki urejajo delovna razmerja. Upravičenci pridobijo pravice z dnem prenehanja delovnega razmerja, pri čemer lahko na temelju pravnomočne in dokončne upravne odločbe prejmejo denarna sredstva v višini največ 4,5 minimalne plače.

Vrste pravic, ki jih izplačuje jamstveni sklad, so:

- neizplačane plače za zadnje tri mesece pred datumom prenehanja delovnega razmerja oziroma neizplačana nadomestila plač za plačane odsotnosti z dela za zadnje tri mesece pred datumom prenehanja delovnega razmerja (v višini največ treh minimalnih plač);
- neizplačana nadomestila plače za čas neizrabljenega letnega dopusta, do katerega je delavec upravičen v tekočem koledarskem letu (v višini največ polovice minimalne plače), in
- odpravnina v višini in pod pogoji, kot jih za presežne delavce določajo predpisi, ki urejajo delovna razmerja (v višini največ ene minimalne plače).

Po predlagani ureditvi Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje ne bo več pobiral zahtevkov za uveljavljanje pravic delavcev iz naslova insolventnosti delodajalca za sklad. V 20-ih letih delovanja sklada na tem področju je postal sklad prepoznaven in je dosegel dobro seznanjenost stečajnih upraviteljev in delavcev s pravicami delavcev iz naslova insolventnosti delodajalca. V zadnjih letih, ko se je izrazito zmanjšalo število stečajev in predvsem tudi stečajev večjih podjetij, je vedno več delavcev, ki vlagajo zahteve neposredno na sklad. V letu 2015 je od 1271 prejetih zahtev le 752 zahtev pobral zavod, preostalih 519 pa so delavci vložili neposredno na sklad. V letu 2016 je bilo to razmerje še večje in sicer je od 1247 vseh zahtev, več kot polovico zahtev (638) prišlo neposredno na sklad in le 609 preko zavoda. Po predlagani ureditvi se zavezuje stečajne upravitelje oz. delodajalce, da delavce ob vročitvi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, informirajo o možnosti uveljavljanju pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca in bo v tem oziru obveščenost delavcev celo večja kot doslej.

Po predlagani ureditvi pa se ne spreminja obseg pravic, ki pripada delavcem v primeru insolventnosti delodajalca.

### **Pravico otrok do preživljanja**

Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Jamstvenem skladu (Uradni list RS, št. 53/99) je bilo delovanje Jamstvenega sklada Republike Slovenije razširjeno, saj je Jamstveni sklad Republike Slovenije, ki se je preimenoval v Jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije, postal pristojen

tudi za odločanje o pravicah otrok v primeru neplačevanja preživnine, to je o nadomestilu preživnine. Zakonodajni namen zakona je bil povečati socialno varnost določene kategorije otrok, ohraniti in okrepiti preživninsko odgovornost preživninskih zavezancev ter zaostri in pospešiti izterjavo preživninskega dolga in z njim poplačati državi sredstva, ki bodo uporabljena za plačilo nadomestil preživnine (iz obrazložitve predloga te zakonske novele, Poročevalec Državnega zbora, št. 46/99).

Pravica otrok do preživljanja je med temeljnimi otrokovimi pravicami. Pravico urejajo tudi mednarodni dokumenti. Deklaracija o otrokovih pravicah Generalne skupščine Združenih narodov iz leta 1959 v 6. načelu določa, da morajo družba in organi oblasti posebno skrbeti za otroke brez družine in brez sredstev, potrebnih za preživljanje.

Konvencija o otrokovih pravicah pa med drugim določa, da države pogodbenice vsakemu otroku priznavajo pravico do življenjske ravni, ki ustreza njegovemu telesnemu, umskemu, duhovnemu, нравstvenemu in družbenemu razvoju. Eden ali oba od staršev ali drugi, ki so odgovorni za otroka, imajo glavno odgovornost za to, da v skladu s svojimi sposobnostmi in gmotnimi zmožnostmi zagotovijo življenjske razmere, potrebne za otrokov razvoj. Države pogodbenice bodo v skladu z nacionalnimi pogoji in svojimi zmožnostmi sprejele ustrezne ukrepe, s katerimi bodo staršem ali drugim, ki so odgovorni za otroka, pomagale uveljaviti to pravico, ter bodo, če je potrebno, zagotovile gmotno pomoč in programe pomoči, še posebej glede prehrane, obleke in stanovanja.

Izplačevanje in izterjavo preživninskih zahtevkov, kadar preživninski upravičenec in preživninski zavezanec bivata v različnih državah podpisnicah urejajo Konvencija o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini z dne 20. 6. 1956 (Uradni list SFRJ – MP, št. 11/81), Konvencija o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin (UL L št. 192 z dne 22. 7. 2011, str. 51) in Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (UL L št. 7 z dne 10. 1. 2009, str. 1).

Odbor ministrov pri Svetu Evrope je leta 1982 sprejel priporočilo št. R (82) 2, v katerem poudarja, da so za preživljanje otrok predvsem odgovorni njihovi starši, vendar pa mora država posredovati, kadar starši ne izpolnjujejo svojih obveznosti. Predlaga se sistem predujmov preživnine za otroke, kadar preživninski zavezanci ne izpolnijo svojih obveznosti, določenih v izvršilnem naslovu, pri čemer se poudarja, da z izplačilom predujmov preživnine preživninske obveznosti preživninskega zavezanca ne prenehajo. Izplačani zneski predujmov preživnine se izterjajo od preživninskega zavezanca.

Razmerja med starši in otroki, kot je tudi dolžnost preživljanja, ureja Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04 – uradno prečiščeno besedilo, 101/07 – odl. US, 90/11 – odl. US, 84/12 – odl. US, 82/15 – odl. US in 15/17 - DZ; v nadaljnjem besedilu: ZZZDR), ki ne velja več, a se na podlagi 303. člena Družinskega zakonika (Uradni list RS, št. 15/17; v nadaljevanju: DZ) uporablja do pričetka uporabe DZ. Po določbi 123. člena ZZZDR so starši dolžni preživljati svoje otroke do polnoletnosti, tako da v skladu s svojimi sposobnostmi in zmožnostmi zagotovijo življenjske razmere, potrebne za otrokov razvoj. Če se otrok redno šola, pa tudi če se redno šola vpisan na izredni študij, so ga starši dolžni preživljati tudi po polnoletnosti, vendar največ do dopolnjenega

šestindvajsetega leta starosti.

Po določbi 129. člena ZZZDR se preživnina določi glede na potrebe upravičenca in materialne in pridobitne zmožnosti zavezanca. Pri odmeri preživnine za otroka mora sodišče upoštevati otrokovo korist, tako da je preživnina primerna za zagotavljanje uspešnega telesnega in duševnega razvoja otroka. Preživnina mora zajemati stroške življenjskih potreb otroka, zlasti stroške bivanja, hrane, oblačil, obutve, varstva, izobraževanja, vzgoje, oddiha, razvedrila in drugih posebnih potreb otroka (129.a člen ZZZDR). Preživnina se določi v mesečnem znesku in za naprej, zahteva pa se lahko od trenutka, ko je bila vložena tožba za preživnino (131.c člen ZZZDR). Po 132. členu ZZZDR sodišče lahko na zahtevo upravičenca ali zavezanca zviša, zniža ali odpravi z izvršilnim naslovom določeno preživnino, če se spremenijo potrebe upravičenca ali zmožnosti zavezanca, na podlagi katerih je bila preživnina določena.

Če preživninski zavezanec preživnine ne plačuje, ali je ne plačuje na način in v obsegu, kot to določa izvršilni naslov, ima preživninski upravičenec možnost pri pristojnem sodišču predlagati izvršbo. Izvršba se opravi na podlagi zakona, ki ureja izvršbo in zavarovanje. Kot neplačevanje preživnine se šteje, ko preživninski zavezanec ne plača preživnine tri mesece zaporedoma oziroma jo plačuje neredno. Za uveljavljanje pravice do nadomestila preživnine je nujno, da je zakoniti zastopnik že začel postopek izterjave, ki traja več kot tri mesece oziroma je bil ta postopek neuspešno zaključen.

Po podatkih Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je v Republiki Sloveniji preživnina določena približno 45.000 mladoletnim otrokom, Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije pa vsak mesec izplača nadomestilo preživnine več kot 3.000 otrokom. V mesecu novembru 2017 je bilo nadomestilo preživnine izplačano 3.673 otrokom. Ker se preživninski zavezanci v nekaterih primerih uspešno izogibajo izpolnjevanju svojih obveznosti, so izvršilni postopki pogosto neuspešni in dolgotrajni. Z izplačilom nadomestila preživnine se določenemu številu otrok poveča socialna varnost. Nadomestilo preživnine, ki se usklajuje na enak način kot preživnina, po zadnji uskladitvi znaša za otroka do 6. leta starosti 74,13 EUR, za otroka od 6. leta do 14. leta starosti 81,53 EUR in za otroka nad 14. letom starosti 96,36 EUR. Pravica do nadomestila preživnine traja do otrokovega dopolnjenega 15. leta starosti oziroma 18. leta, če otrok ni v delovnem razmerju.

Po veljavni ureditvi (prvi odstavek 28. člena ZJSRS) terjatve otroka proti preživninskemu zavezancu preidejo do višine pravic, zagotovljenih po tem zakonu, na sklad z dnem izvršitve odločbe o priznanju pravice po tem zakonu (subrogacija). S prehodom terjatve na sklad vstopi sklad v razmerju do preživninskega zavezanca v položaj otroka kot upnika do višine sredstev, izplačanih na podlagi odločbe o nadomestilu preživnine, povečanih za pripadajoče obresti in stroške postopkov (tretji odstavek 28. člena ZJSRS). Sklad je sredstva iz tretjega odstavka 28. člena ZJSRS dolžan izterjati. Trenutek prehoda terjatve je dan izvršljivosti odločbe o pravici do nadomestila preživnine. Tako stališče izhaja tudi iz odločitve Vrhovnega sodišča Republike Slovenije – sklep, opr.št. II Ips 649/2001 z dne 7.2.2002.

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije po veljavni ureditvi izplačana sredstva od preživninskega zavezanca izterja v sodnem izvršilnem postopku na podlagi

zakona, ki ureja izvršbo in zavarovanje.

Peti odstavek 21.d člena ZJSRS v zvezi s 3. tč. 1. odst. 17. člena Zakona o izvrši in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15 in 76/15 – odl. US) določa, da izvršilni naslov o določitvi preživninske obveznosti zavezanca (sodna odločba), odločba sklada o priznanju pravice do nadomestila preživnine in obvestila o vsakokratni uskladitvi in novem znesku nadomestila preživnine skupaj predstavljajo izvršilni naslov za izterjavo terjatve sklada iz naslova izplačanih nadomestil preživnine. Tretji odstavek 28. člena ZJSRS določa, da s prehodom terjatve sklad vstopi v položaj otroka kot upnika do preživninskega zavezanca do višine sredstev, izplačanih na podlagi odločbe o nadomestilu preživnine, povečanih za pripadajoče obresti in stroške postopkov. O prehodu terjatve oziroma o vstopu sklada v terjatev otroka mora sklad obvestiti preživninskega zavezanca. Obvestilo o prehodu terjatve je namenjeno seznanitvi preživninskega zavezanca o višini, datumu in načinu izplačila nadomestila preživnine in o vzpostavitvi terjatve sklada iz naslova izplačanega nadomestila preživnine do preživninskega zavezanca, ki je nastala na podlagi samega zakona. Prvo obvestilo zavezancu je tako ključnega pomena za vzpostavitev pogojev za izterjavo izplačanih nadomestil preživnine.

Po veljavni ureditvi ima sklad zakonsko pooblastilo in dolžnost pravno zavarovati svoje terjatve, kar pomeni, da je dolžan storiti vse potrebno v izogib morebitnemu zastaranju terjatve. Učinkovita izterjava dolžnikov je ena izmed pomembnejših nalog sklada, saj poleg sredstev, zagotovljenih v proračunu Republike Slovenije, zagotavlja likvidnost sklada za izplačevanje sredstev iz naslova pravice do nadomestila preživnine. Učinkovitost izterjave sklada pa se ne odraža le v prihodkih, temveč tudi v usmerjenem spreminjanju miselnosti preživninskih zavezancev, da so dolžni izpolnjevati preživninske obveznosti do otrok in jih odvrča od izogibanja plačilu preživnine, posledično pa tudi vračilu nadomestila preživnine. Preživninske zavezance se ves čas seznanja s tem, da sodni postopki izterjave obveznosti preživninskih zavezancev do sklada le še povečujejo, saj nastaja poleg glavne obveznosti še obveznost plačila stroškov postopkov in zakonskih zamudnih obresti, prav tako pa tudi vse neprijetnosti, ki jih lahko pričakujejo zaradi prisilne izvršitve plačila. Sklad si z drugimi deležniki dolgoročno prizadeva doseči ozaveščenost, da je pravica do preživnine temeljna otrokova pravica in da so preživninski zavezanci svoje dolžnosti dolžni ažurno izpolnjevati na način in v obsegu, kot to izhaja iz vsakega konkretnega izvršilnega naslova.

Poleg obvestila o vstopu sklada v terjatev otroka, sklad preživninske zavezance, ki svojih obveznosti ne poravnajo prostovoljno, vse do vložitve izvršilnega predloga opominja o višini njihovega dolga in jih poziva k vračilu.

V sodnih izvršilnih postopkih mora sklad ves čas izkazovati obstoj izvršilnega naslova, torej temelja in višine za izterjavo svojih zakonitih terjatev in pogojev za vodenje izvršbe.

S predlagano spremembo zakona se predlaga, da sklad sredstva, izplačana na podlagi odločbe o nadomestilu preživnine, povečana za pripadajoče obresti in stroške postopkov, od preživninskih zavezancev izterja v upravni izterjavi, ki jo po Zakonu o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15 in 63/16) opravlja Finančna uprava Republike Slovenije.

Po predlagani ureditvi bo izvršilni naslov za izplačana nadomestila preživnine zagotovljen v obliki

odločbe o obveznosti plačila, pri čemer bosta temelj in višina izrecno izkazana. S predlagano spremembo želi sklad zagotoviti izvršilni naslov za izterjavo izplačanih nadomestil preživnine od preživninskega zavezanca za določeno časovno obdobje. Namen predlagane ureditve je takojšnji pričetek upravne izvršbe. Po predlagani ureditvi se določa nesuspendivnost pritožbe zoper odločbo sklada o odločitvi glede obveznosti vračila izplačanih nadomestil preživnine, kar sledi logiki omejitve utemeljenih pritožbenih razlogov za izpodbijanje odločbe sklada.

Predlagana ureditev je primerljiva z ureditvijo upravne izterjave prispevka za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov za invalidski sklad. Na podlagi predlagane spremembe zakona bodo neposredna dejanja upravne izvršbe prenesena na Finančno upravo Republike Slovenije, s čimer se bo sklad tudi v tem delu vključil v razvejan in medsebojno usklajen sistem e-izvršbe, ki zagotavlja povezljivost z elektronskimi evidencami oziroma podatki o pravnem in dejanskem položaju dolžnika sklada, potrebnimi za vodenje dejanj v okviru upravne izvršbe.

S predlagano ureditvijo bodo v veliki meri administrativno in finančno razbremenjena sodišča, ki še vedno odpravljajo sodne zaostanke, sklad z obstoječimi kadrovskimi resursi in druge inštitucije, ki sodelujejo v postopku sodne izterjave po veljavni ureditvi. Predlagana ureditev prenosa opravljanja izvršbe iz sodne v upravno pristojnost nadalje pomeni veliko stroškovno razbremenitev sodišč in sklada v delu uporabe izvršilnih sredstev, rubeža denarnih sredstev pri organizacijah za plačilni promet in rubeža stalnih prejemkov dolžnika, prav tako pa tudi v delu uporabe rubeža premoženja.

Po presoji sklada je sodna izterjava v sodnih izvršilnih postopkih dolgotrajna in močno obremenjuje zaposlene na skladu (finančno in predvsem administrativno z izjemno velikim številom vhodnih in izhodnih dokumentov). Prav tako kadrovsko in stroškovno obremenjuje tudi sodišča (ker morajo sodišča plačevati stroške sodnih izvršiteljev, učinek premoženjske izterjave na poplačilo dolga pa je zanemarljiv), na kar sklad opozarjajo okrajna sodišča in tudi Vrhovno sodišče Republike Slovenije.

V določeni meri pa predlagana sprememba prinaša razbremenitev tudi za dolžnike, saj bodo glavnice terjanih izplačanih nadomestil preživnine nižje, terjane bodo za krajše časovno obdobje, kar bo vse pripomoglo k njihovi večji plačilni zmožnosti in ozaveščanju k rednem plačevanju preživninske obveznosti in obveznosti do sklada.

Po predlagani ureditvi se pri izplačilu nadomestila preživnine preživninskemu upravičencu in s tem pri vzpostavljanju obveznosti preživninskega zavezanca do sklada, ne upoštevajo več (deloma) poravnane preživninske obveznosti v obdobju izplačanih nadomestil preživnine. Spreminja se veljavna ureditev, po kateri se nadomestilo preživnine zmanjša za znesek morebitne plačane preživnine. Cilj je, da se zagotovi, da so sredstva za preživljanje otroka redno zagotovljena. V 18 letih delovanja sklada na področju pravice otrok iz naslova neplačevanja preživnine, se je pokazalo, da v situacijah, ko je prišlo do neplačevanja preživnine oziroma do priznanja pravice do nadomestila preživnine, občasna plačila preživnine povzročajo negotovost pričakovanih plačil in dostikrat kljub neplačanim preživninam za obdobje pred priznanjem nadomestila preživnine, občasna tekoča plačila prevladajo dolg na otroka. Sklad je zaznal poizkuse izigravanja pravil, saj so preživninski zavezanci z delnimi in občasnimi plačili namerno nagajali, saj je zakoniti zastopnik otroka javil skladu, da je prejel preživnino hkrati z nadomestilom preživnine in je zato že pričel z vračili, preživninski zavezanec pa je nato ponovno prenehal s tekočim plačevanjem preživnine.

Zaradi priznane pravice do nadomestila preživnine, sklad posredno vstopi tudi v odnose med staršema otroka. Pri poslovanju sklada so se pojavili primeri, ko preživninski zavezanec, ki je bil obveščen o prehodu terjatve na sklad in s tem o pravilnem načinu izpolnitve terjatve sklada, skladu

dokazuje, da je zakonitemu zastopniku otroka, plačeval oziroma plačal celotno preživnino za isto obdobje. Na ta način preživninski zavezanec, ki je v določenem časovnem obdobju poravnal celotno preživninsko obveznost, želi doseči zmanjšanje terjatve sklada in prenos dolga na zakonito zastopnico otroka za prejeta nadomestila preživnine in nalogo izterjave le-teh prenesti na sklad, čeprav ima zoper zakonitega zastopnika otroka na voljo svoja pravna sredstva. Tako se lahko sklad znajde v položaju, ko mora za izterjavo istega dolga poleg postopka zoper preživninskega zavezanca, na podlagi zakonsko določenega izvršilnega naslova, pridobiti še izvršilni naslov za izterjavo terjatve iz naslova neupravičeno izplačanih nadomestil preživnine zakonitemu zastopniku otroka.

Ne glede na predlagano spremembo, pa zakon še vedno omogoča, da v primeru, ko preživninski zavezanec poravna vse preživnine za nazaj in založi v naprej za dva meseca, preneha pravica do nadomestila preživnine. Vedno pa lahko pravica do nadomestila preživnine preneha na zahtevo zakonitega zastopnika otroka. Preživninski zavezanec je o subrogaciji obveščen in je skladu dolžan vrniti del, ki ga je sklad izplačal otroku. Enako stališče so zavzela tudi sodišča v postopkih izterjave, kjer so štela, da je od trenutka, ko je obveznost v višini nadomestila preživnine prevzel sklad in o tem obvestil preživninskega zavezanca, sklad vstopil v pravico otroka kot upnika do višine priznanega nadomestila preživnine tudi za bodoče terjatve in jih preživninski zavezanec v tem delu ne more več pravno veljavno izpolniti zakonitemu zastopniku za otroka.

Predlagana sprememba uvaja izvršilni naslov o obveznosti plačila tudi v delu povrnitve neupravičeno pridobljenih sredstev od zakonitega zastopnika preživninskega upravičenca. Na ta način bo skladu omogočena takojšnja izterjava na način, kot bo to s predlagano spremembo urejeno za terjatve do preživninskega zavezanca.

Predlog uvaja tudi nov način prenehanja pravice iz naslova nadomestila preživnine v primerih, ko se zakoniti zastopnik otroka ne odzove na pozive sklada na sporočanje sprememb. V praksi se namreč zakoniti zastopniki dostikrat ne odzivajo na pozive sklada in prihaja do preplačil iz naslova nadomestila preživnine ter posledično vračanja sredstev. Namen predlagane ureditve je omogočiti, da sklad ukrepa takoj, ko se zakoniti zastopniki ne odzove na poziv sklada.

Po predlagani ureditvi se v celoti ohrani obseg pravic, ki pripada otrokom v primeru neplačevanja preživnin.

### **Izterjava preživnin iz tujine**

Osmi odstavek 3. člena Ustanovitvenega akta Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 23/13, 84/16, 12/17 – popr. in 23/17) določa, da je sklad je posredovalni in sprejemni organ po 2. členu Konvencije o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini z dne 20. 6. 1956 (Uradni list SFRJ – MP, št. 11/81) ter osrednji organ po 4. členu Konvencije o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin (UL L št. 192 z dne 22. 7. 2011, str. 51) in po 49. členu Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (UL L št. 7 z dne 10. 1. 2009, str. 1).

Poslanstvo področja mednarodne izterjave preživnin je zagotoviti učinkovito mednarodno izterjavo preživnin otrokom in upravičencem do drugih oblik družinskih preživnin z vzpostavitvijo in učinkovitim

sodelovanjem med organi držav članic EU oziroma držav podpisnic konvencij, z omogočanjem vlaganja zahtevkov za izdajo odločb o preživnini, z zagotavljanjem priznanja in izvršitve odločb o preživnini ter oblikovanjem učinkovitih ukrepov za izvršitev odločb o določitvi preživnine brez odlašanja.

Osrednji cilj mednarodne izterjave preživnin je učinkovito izpolnjevanje obveznosti, ki jih je Republika Slovenija prevzela kot država članica EU in kot podpisnica obeh konvencij na področju mednarodne izterjave preživnin.

Pravne podlage, to je Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah, Haaška Konvencija o mednarodni izterjavi preživnin otrok in drugih oblik družinskih preživnin (2007) ter Newyorška Konvencija o izterjavi preživnin v tujini (1956) določajo okvir in naloge sklada na tem področju, ki je pridobil pooblastilo in prevzel naloge osrednjega, posredovalnega in sprejemnega organa. Z izvajanjem nalog na tem področju je sklad pričel s 1. 4. 2017, ko je od do tedaj pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti prevzel reševanje aktivne zadeve in s strani Državnega pravobranilstva Republike Slovenije še nerešene izvršilne zadeve, ki se nanašajo na aktivne postopke izterjave preživnin zoper preživninske zavezanec pred sodišči v Republiki Sloveniji.

Predlagana zakonska podelitev pooblastila in nalog skladu bo podlaga za vzpostavitev sistema in dobro delovanje organa z ustreznimi kadrovskimi resursi za izvajanje vseh nalog na tem področju. Navedene pravne podlage namreč skladu kot osrednjemu organu nalagajo, da mora zagotoviti pravno pomoč upravičencem pri vložitvi zahteve pred sodiščem, pri prevajanju dokumentov, pri tolmačenju, pri potnih stroških in podobno.

### **Kvotni sistem spodbujanja zaposlovanja invalidov**

Kvotni sistem zaposlovanja invalidov je bil zakonsko uveden v letu 2004, v celoti uveljavljen pa v letu 2006. Kvotni sistem določa predpisano število invalidov (med 2 in 6 odstotkov vseh zaposlenih), ki jih mora zaposliti delodajalec glede na dejavnost, ki jo opravlja. Zavezanec za izpolnjevanje kvote je vsak delodajalec, ki je pravna ali fizična oseba javnega prava in zaposluje najmanj 20 delavcev in ni tuje diplomatsko in konzularno predstavništvo, invalidsko podjetje ali zaposlitveni center.

Delodajalec lahko svojo obveznost izpolni tako, da ima zaposleno predpisano število invalidov, posluje z invalidskim podjetjem ali zaposlitvenim centrom (nadomestna izpolnitev kvote) ali pa plača prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov. Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad Republike Slovenije mesečno izvede obračun kvote pri vseh zavezancih in nadzira izpolnjevanje kvote. Pravice oziroma obveznosti posameznega delodajalca, ki je zavezanec za kvoto, so odvisne od tega, ali je kvota izpolnjena ali ne. Sklad od zavezancev zbira prispevek za zaposlovanje invalidov in zbrana sredstva namenja za izplačevanje nagrad za preseganje kvote, subvencij plač zaposlenih in drugih vzpodbud za zaposlovanje invalidov (npr. plačilo prilagoditve delovnega mesta in plačilo podpornih storitev invalidom) ter odloča o pravicah glede oprostitve plačevanja prispevkov pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja.

Nekatere pristojnosti Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije izhajajo tudi iz določb Zakona o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17, v nadaljnjem besedilu: ZIMI). Gre za plačilo stroškov za prilagoditev vozila.

Po predlagani ureditvi se v ničemer ne spreminja sistem vzpodbud za zaposlovanje invalidov in pravic, kot jih po veljavni zakonodaji ureja ZZRZI in ZIMI.



## Štipendiranje in razvoj kadrov

Na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Javnem jamstvenem, preživninskem in invalidskem skladu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 39/16) se je Javnemu jamstvenemu, preživninskemu in invalidskemu skladu Republike Slovenije pripojil Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije, ki deluje na podlagi Akta o preoblikovanju javne ustanove »Ad futura, znanstveno-izobraževalna fundacija Republike Slovenije, javni sklad« v Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije (Uradni list RS, št. 51/09). Po izvedeni pripojitvi se sklad imenuje Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije.

Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije je bil ustanovljen 29. decembra 2006 s preoblikovanjem javne ustanove »Ad futura, znanstveno-izobraževalna fundacija Republike Slovenije, javni sklad« z vsemi pravnimi posledicami, pravicami in obveznostmi, sredstvi, aktivnostmi, opremo in zaposlenimi na podlagi Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti in Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 – 2023.

V delu, ki se nanaša na štipendiranje in razvoj kadrov Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije svoj namen uresničuje z izvajanjem štipendijske politike in dodeljevanjem sredstev za vlaganja v človeške vire za večjo zaposljivost, konkurenčnost, prenos znanja in povezovanje izobraževalnega sistema s potrebami trga dela. Dejavnost se v celoti financira iz proračunskih sredstev Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in proračunskega sklada Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Prav tako sklad izvaja tudi večletne instrumente, sofinancirane iz sredstev Evropskega socialnega sklada. Sklad dodeljuje sredstva in druge spodbude praviloma na podlagi javnih razpisov, poleg ustanovitvenega akta pa so njegove pristojnosti opredeljene zlasti v Zakonu o štipendiranju (Uradni list RS, št. 56/13 in 99/13 – ZUPJS-C) in Zakonu o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1 in 47/15 – ZZSDT). Programe sklada lahko delimo v naslednje vsebinsko zaokrožene skupine:

- programi Ad future (izobraževanje in znanstveno sodelovanje slovenskih državljanov v tujini, izobraževanje in znanstveno sodelovanje tujih državljanov v Republiki Sloveniji),
- programi na osnovi Zakona o štipendiranju (sofinanciranje kadrovskih štipendij, Zoisove štipendije, štipendije za Slovence v zamejstvu in Slovence po svetu in štipendije za deficitarne poklice) in
- programi za razvoj kadrov, sofinancirani iz Evropskega socialnega sklada (iz zadnje finančne perspektive so se izvajali programi kot so: praktično usposabljanje z delom, po kreativni poti do praktičnega znanja, mentorstvo za mlade, kompetenčni centri za razvoj kadrov itd.)

Po predlagani ureditvi se v ničemer ne spremeni obseg pravic, spodbud in aktivnosti, kot jih določa veljavna zakonodaja.

## **2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA**

### **2.1 Cilji**

Cilj ključne spremembe predlaganega zakona, to je prenosa izvajanja neposrednih dejanj izterjave terjatev iz naslova nadomestila preživnine na Finančno upravo Republike Slovenije, je razbremenitev sodišč v delu izvršbe tako glede v fazi njene dovolitve, kot tudi v fazi njenega izvajanja s posameznimi izvršilnimi sredstvi. Sklad pričakuje večji učinek začetka postopka izvršbe na dolžnika v smislu zagotovitve finančne discipline dolžnika pri poravnavanju same preživitinske obveznosti in obveznosti do sklada, še preden je ta povzeta v izvršilni naslov, to je v odločbo o obveznosti plačila in je sklep o izvršbi sploh izdan, hitrejši dostop Finančne uprave Republike Slovenije do podatkov o premoženjskem stanju dolžnika, ki so potrebni za izdajo in izvrševanja sklepa o izvršbi, možnost elektronske izmenjave podatkov med skladom in Finančno upravo Republike Slovenije o realizaciji sklepov o izvršbi, lažje pridobivanje podatkov o uspehu izvršbe oziroma potrebnega časa za izvršitev odločbe o obveznosti plačila.

Glede na določbe ZJSRS sklad sredstva za kritje pravic otrok do nadomestila neplačane preživnine pridobiva iz državnega proračuna in z izterjavo terjatev, ki preidejo nanj na podlagi odločbe o nadomestilu preživnine. Sredstva, ki jih sklad ne izterja od preživitinskih zavezancev, se torej zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije. Pričakuje se, da bo sklad po predlagani ureditvi uspešnejši pri izterjavi izplačanih sredstev, kar pomeni pozitiven učinek na javna sredstva, saj bo sklad potreboval manj sredstev iz proračuna Republike Slovenije.

Predlagana ureditev pomeni tudi administrativno in finančno razbremenitev sodišč in drugih subjektov, ki sodelujejo v postopku sodne izterjave po veljavni ureditvi.

Po predlagani ureditvi Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje ne bo več pobiral zahtevkov za uveljavljanje pravic delavcev iz naslova insolventnosti delodajalca za sklad, stečajne upravitelje oz. delodajalce pa se zavezuje, da delavce ob vročitvi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, informirajo o možnosti uveljavljanju pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca. Cilj je, da se poveča obveščenost delavcev in da se (s tem ko se vloga vloži neposredno na sklad) skrajša čas odločanja o pravicah.

### **2.2 Načela**

Prenos nalog izterjave na Finančno upravo Republike Slovenije temelji na načelu gospodarnosti, načelu učinkovitosti in načelu proporcionalnosti.

### **2.3 Poglavitne rešitve**

Po predlagani ureditvi se neposredne naloge sklada v delu izvajanja neposrednih dejanj izvršbe za

plačilo obveznosti iz naslova nadomestila preživnine s posameznimi izvršilnimi sredstvi, prenesejo na Finančno upravo Republike Slovenije. Pogoji za to pa je izdaja izvršilnega naslova za terjatve iz naslova nadomestila preživnine za določeno časovno obdobje izplačil, za kar bo s predlagano spremembo pristojen sklad. S to ureditvijo se v predlaganem delu pričakujejo učinki, ki izhajajo iz opisanih ciljev in načel predlaganega zakona.

Prav tako se v delu predlagane ureditve izvršilnega naslova za vračilo neupravičeno prejetih sredstev nadomestila preživnine zoper zakonite zastopnike otrok, uvaja analogna ureditev kot za izterjavo obveznosti preživninskih zavezancev.

Nadaljnje predlagane spremembe v delu uveljavljanja pravice do nadomestila preživnine glede na dosedanje ureditve sledijo cilju, da so sredstva nadomestila preživnine namenska in upravičencem vedno zagotovljena, kar je temeljna naloga sklada.

Z namenom povečanja obveščenosti delavcev in skrajšanja časa za odločanja o pravicah delavcev v primeru insolventnosti delodajalca se predlaga ureditev, po kateri bodo delavci zahtevo za uveljavljanje navedenih pravic vložili neposredno na sklad in ne več na Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje ne bo več pobiral zahtevkov za uveljavljanje pravic delavcev iz naslova insolventnosti delodajalca za sklad, stečajne upravitelje oz. delodajalce pa se zavezuje, da delavce ob vročitvi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, informirajo o možnosti uveljavljanju pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca.

### **3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA**

Pričakuje se, da bo sklad po predlagani ureditvi uspešnejši pri izterjavi izplačanih sredstev, kar pomeni pozitiven učinek na javna sredstva, saj bo sklad za izplačila nadomestil preživnin potreboval manj sredstev iz proračuna Republike Slovenije.

### **4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET**

Predlog zakona ne predvideva povečane porabe proračunskih sredstev.

### **5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE**

## **Pravica do nadomestila preživnine**

Odbor ministrov pri Svetu Evrope je leta 1982 sprejel priporočilo št. R (82) 2, v katerem poudarja, da so za preživljanje otrok odgovorni predvsem njihovi starši, vendar pa mora država posredovati, kadar starši ne izpolnjujejo svojih obveznosti. Predlaga se sistem predujmov preživnine za otroke, kadar preživninski zavezanci ne izpolnijo svojih obveznosti, določenih v izvršilnem naslovu, pri čemer se poudarja, da z izplačilom predujmov preživnine preživninske obveznosti preživninskega zavezanca ne prenehajo. Izplačani zneski predujmov preživnine se izterjajo od preživninskega zavezanca.

## **AVSTRIJA**

V Republiki Avstriji je otrokom do 18. leta zagotovljena pravica do nadomestila preživnine, kadar preživninski zavezanci ne izpolnjujejo njihovih preživninskih obveznosti. Pravico do nadomestila preživnine imajo otroci, ki prebivajo v Republiki Avstriji in so državljani Republike Avstrije, državljani držav, ki so članice Evropske unije ali so brez državljanstva. Otrok ne sme živeti v skupnem gospodinjstvu s preživninskim zavezancem. Čas trajanja prejemanja nadomestila preživnine je omejen na dobo petih let. Po petih letih je potrebno vložiti nov zahtevek.

## **NEMČIJA**

V Zvezni Republiki Nemčiji ima pravico do nadomestila preživnine otrok, ki še ni dopolnil starosti 12 let in ki ne prejema preživnine s strani preživninskega zavezanca. Višina nadomestila preživnine je odvisna od starosti otroka, določena je zgornja meja. Čas trajanja prejemanja nadomestila preživnine je omejen na dobo šestih let.

## **ŠVEDSKA**

Na Švedskem ima pravico do nadomestila preživnine otrok, ki še ni dopolnil starosti 20 let in se redno šola. Višina nadomestila preživnine znaša okrog 130 EUR.

## **6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA**

### **6.1 Presoja administrativnih posledic**

#### **a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:**

S predlagano spremembo zakona bodo neposredna dejanja upravne izvršbe prenesena na Finančno upravo Republike Slovenije, s čimer se bo sklad tudi v tem delu vključil v razvejan in medsebojno usklajen sistem e-izvršbe, ki zagotavlja povezljivost z elektronskimi evidencami oziroma podatki o pravnem in dejanskem položaju dolžnika sklada, potrebnimi za vodenje dejanj v okviru upravne izvršbe.

S predlagano ureditvijo bodo v veliki meri administrativno in finančno razbremenjena sodišča, ki še vedno odpravljajo sodne zaostanke, sklad z obstoječimi kadrovskimi resursi in druge inštitucije, ki sodelujejo v postopku sodne izterjave po veljavni ureditvi.

**b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:**

Predlog zakona ne prinaša nobenih sprememb v zvezi z obveznostmi strank pri uveljavljanju njihovih pravic.

**6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:**

Predlog zakona nima posledic za okolje.

**6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:**

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

**6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:**

Predlog zakona nima posledic za socialno področje.

**6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:**

Predlog zakona ne bo imel posledic za nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, za razvojne politike ali za razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij.

**6.6 Presoja posledic za druga področja**

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

**6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:**

Zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, razen novega 28.b člena tega zakona, ki se začne uporabljati eno leto po uveljavitvi. Izdaja novih podzakonskih predpisov ni predvidena.

**6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona**

Poleg navedb v obrazložitvah ni drugih pomembnih okoliščin.

**7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:**

**8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:**

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki.

## **9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES**

Pri delu Državnega zbora in delovnih teles bodo sodelovali naslednji predstavniki predlagatelja:

- dr. Anja Kopač Mrak, ministrica,
- Martina Vuk, državna sekretarka,
- mag. Andrej Del Fabro, generalni direktor Direktorata za družino.

## **II. BESEDILO ČLENOV**

### **1. člen**

V Zakonu o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo, 106/12 in 39/16) se v 2. členu doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Sklad izvaja naloge posredovalnega in sprejemnega organa po 2. členu Konvencije o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini z dne 20. 6. 1956 (Uradni list FLRJ – MP, št. 2/60) ter osrednji organ po 4. členu Konvencije o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin (UL L št. 192 z dne 22. 7. 2011, str. 51) in po 49. členu Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (UL L št. 7 z dne 10. 1. 2009, str. 1).«.

### **2. člen**

Črta se 10. člen.

### **3. člen**

V 13. členu se doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»Sredstva za izvajanje nalog iz četrtega odstavka 2. člena tega zakona se zagotavljajo iz državnega proračuna.«.

Dosedanji šesti odstavek postane sedmi odstavek.

### **4. člen**

Za 19. členom se doda nov 19.a člen, ki se glasi:

#### **»19.a člen**

Ob odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz razloga insolventnosti delodajalca mora stečajni upravitelj oziroma delodajalec delavca pisno obvestiti o pravicah delavcev v primeru insolventnosti delodajalca.«.

### **5. člen**

V 21.č členu se črta prva alineja.

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»O nastopu okoliščin iz prejšnjega odstavka je center za socialno delo v roku 8 dni dolžan obvestiti sklad.«.

#### 6. člen

V 21.d členu se črta tretji odstavek.

Dosedanji četrti, peti in šesti odstavek postanejo tretji, četrti in peti odstavek.

#### 7. člen

Črta se 21.e člen.

#### 8. člen

V 21.f členu se doda nova tretja alineja, ki se glasi:

»-če se zakoniti zastopnik v postavljenem roku ne odzove na poziv sklada za sporočanje sprememb, ki vplivajo na pravico do nadomestila preživnine.«

Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»V primeru prenehanja pravice do nadomestila preživnine iz razlogov, navedenih v prejšnjem odstavku, pravica do nadomestila preživnine preneha s prvim dnevom naslednjega meseca, ko niso bili več izpolnjeni pogoji.«.

#### 9. člen

Drugi odstavek 24. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Zahteva za uveljavljanje pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca mora biti vložena najkasneje v 90 dneh od datuma prenehanja delovnega razmerja. Zahteva se vloži na sklad.«.

#### 10. člen

25. člen se spremeni tako, da se glasi:

»Zahtevi iz prejšnjega člena se vložita na posebnih obrazcih, katerih vsebino določi sklad in ju objavi na svoji spletni strani.

Zahtevi mora upravičenec, ki uveljavlja pravice v primeru insolventnosti delodajalca, obvezno priložiti dokazilo o odpovedi pogodbe o zaposlitvi ter dokazilo o izpolnitvi pogoja iz drugega odstavka 18. člena tega zakona.

Zahtevi za uveljavitev pravice do nadomestila preživnine mora otrokov zakoniti zastopnik priložiti:  
- veljavni izvršilni naslov, s katerim je bila določena preživnina v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja,

- sklep o dovolitvi izvršbe oziroma predlog za izvršbo s potrdilom o vložitvi na pristojno sodišče,
- v primeru, da preživninski zavezanec biva v tujini, potrdilo o vložitvi vloge za izterjavo preživnine iz tujine oziroma ustrezno dokazilo o postopku izterjave iz tujine.«.

#### 11. člen

Drugi stavek v četrtem odstavku 28. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Od prejema obvestila o subrogaciji je preživninski zavezanec za obdobje priznane pravice do nadomestila preživnine dolžan preživninsko obveznost v višini priznanega nadomestila preživnine poravnati skladu, nad tem zneskom pa otroku skladno z veljavnim izvršilnim naslovom.«.

#### 12. člen

28.a člen se spremeni tako, da se glasi:

»Sklad lahko odpiše dolg iz naslova izplačanih nadomestil preživnine oziroma dolg iz naslova neupravičeno izplačanih nadomestil preživnine, kadar predhodna izvršba ni bila uspešna ali izvršba ne obeta uspeha za poplačilo terjatve in zaradi smrti dolžnika, ko je dedič preživninski upravičenec in upnik pokojnega dolžnika in je prejemal nadomestilo preživnine.«.

#### 13. člen

Za 28.a členom se dodata novi 28.b in 28.c člen, ki se glasita:

##### »28.b člen

Sklad preživninskemu zavezancu za obveznosti vračila izplačanih sredstev na podlagi odločbe o priznani pravici do nadomestila preživnine in zamudnih obresti in zakonitemu zastopniku za vračilo neupravičeno izplačanih sredstev na podlagi odločbe o priznani pravici do nadomestila preživnine in zamudnih obresti, izda odločbo.

Odločba iz prejšnjega odstavka je izvršilni naslov.

Pritožba zoper odločbo po tem členu ne zadrži njene izvršitve.

O pritožbi odloči ministrstvo, pristojno za, družino.

Odločbe, sklepi in pritožbe po tem členu so takse prosti.

Izvršbo za izterjavo sredstev vodi Finančna uprava Republike Slovenije.

##### 28.c člen

Sklad po uradni dolžnosti odpiše terjatev, ki na dan 31. decembra ne preseže 1 evro.«.

#### Prehodne in končne določbe

#### 14. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona prenehata veljati Pravilnik o vsebini obrazca zahteve za uveljavitev pravic v primeru insolventnosti delodajalca (Uradni list RS, št. 7/07, 23/07 in 28/14) in Navodilo o



postopku za uveljavljanje pravice do nadomestila preživnine (Uradni list RS, št. 135/03, 4/04 in 84/08).

#### 15. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, razen novega 28.b člena tega zakona, ki se začne uporabljati eno leto po uveljavitvi.

### III. OBRAZLOŽITEV

#### K 1. členu:

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije (v nadaljevanju: sklad) izvaja tudi naloge posredovalnega in sprejemnega organa po 2. členu Konvencije o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini z dne 20. 6. 1956 (Uradni list FLRJ – MP, št. 2/60) ter osrednjega organa po 4. členu Konvencije o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin (UL L št. 192 z dne 22. 7. 2011, str. 51) in po 49. členu Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah (UL L št. 7 z dne 10. 1. 2009, str. 1).

Naloge sklada, ki so sicer opredeljene v 2. členu Zakona o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo, 106/12 in 39/16, v nadaljnjem besedilu: ZJSRS), so tako dopolnjene z novo nalogo.

Sklad novo nalogo izvaja od 1.4.2017 dalje, ko je od do tedaj pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti prevzel v reševanje aktivne zadeve in s strani Državnega pravobranilstva Republike Slovenije še nerešene izvršilne zadeve, ki se nanašajo na aktivne postopke izterjave preživnin zoper preživninske zavezance pred sodišči v Republiki Sloveniji.

#### K 2. členu:

Po predlagani ureditvi Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljevanju: zavod) ne bo več pobiral zahtevkov za uveljavljanje pravic delavcev iz naslova insolventnosti delodajalca za sklad. V 20-ih letih delovanja sklada na tem področju je postal sklad prepoznaven in je dosegel dobro seznanjenost stečajnih upraviteljev in delavcev s pravicami delavcev iz naslova insolventnosti delodajalca. V zadnjih letih, ko se je izrazito zmanjšalo število stečajev in predvsem tudi stečajev večjih podjetij, je vedno več delavcev, ki vlagajo zahteve neposredno na sklad. V letu 2015 je od 1271 prejetih zahtev le 752 zahtev pobral zavod, preostalih 519 pa so delavci vložili neposredno na sklad. V letu 2016 je bilo to razmerje še večje in sicer je od 1247 vseh zahtev, več kot polovico zahtev (638) prišlo neposredno na sklad in le 609 preko zavoda. Zavod ima sicer mrežo po celi Republiki Sloveniji, vendar pa za informacije redno napotuje stranke na sklad, ki strankam preko brezplačne številke nudi vse potrebne informacije. V času delovanja so bili, v cilju odprave administrativnih ovir, obrazci za vlaganje zahteve poenostavljeni do te mere, da je za delavce vlaganje enostavno. Podatke delodajalcev pridobiva sklad neposredno od stečajnih upraviteljev oz. delodajalcev ter izvaja tudi vse potrebne dopolnitve. Ker obravnava teh delavcev na območnih službah zavoda ni redna dejavnost, določene območne službe zavoda po več mesecev ne prejmejo nobene zahteve. Sklad preko pogodbe plačuje zavodu fiksne stroške za delovanje v višini osnovne plače za 34. plačni razred, to je trenutno 1.606,68 EUR mesečno oz. 1.960,15 EUR mesečno, kar na letnem nivoju pomeni 23.521,80 EUR in vključuje 2700 pobranih zahtev, ustrezno mesto z informacijami, strokovno informiranje, nudenje pomoči strankam pri izpolnjevanju obrazcev, sprejem in odprema zahtevkov na sklad in

mesečno poročanje skladu. Ukinitve pobiranja zahtev iz naslova insolventnosti delodajalca preko zavoda ne zmanjšuje dostopnost do pravice temveč celo skrajšuje čas odločanja o pravicah (za čas od vložitve na zavod do odpošiljanja na sklad). Za strošek pogodbe z zavodom pa bo sklad prihranil na sredstvih za dejavnost. Zakon po novem tudi zavezuje stečajne upravitelje oz. delodajalce, da delavce ob vročitvi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, informirajo o možnosti uveljavljanju pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca in bo v tem oziru obveščenost delavcev celo večja kot doslej.

**K 3. členu:**

Glede na dopolnjeni 2. člen ZJSRS (nova naloga sklada), je potrebno dopolniti tudi določbo glede financiranja nove naloge sklada. Sredstva se zagotavljajo iz državnega proračuna.

**K 4. členu:**

Po predlagani ureditvi Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje ne bo več pobiral zahtev za sklad, zato je potrebno zagotoviti, da bodo delavci v največji možni meri seznanjeni s pravicami iz naslova insolventnosti delodajalca. Zaveza je primerljiva z obveščanjem delavcev o pravicah iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti.

**K 5. členu:**

Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16), ki je pričel veljati z 13.8.2017, ukinja evidence gospodinjstev, ki se ukinjajo s prehodnim obdobjem štirih let, to je z 31.12.2021. Zaradi navedenega je potrebno uskladiti ZJSRS. Predlaga se črtanje prve alineje 21.č člena. Zakoniti zastopnik otroka, ki uveljavlja pravico do nadomestila preživnine, je že po veljavni ureditvi dolžan skladu sporočiti vse spremembe, ki vplivajo na pravico do nadomestila preživnine.

Po predlagani ureditvi z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Navodilo o postopku za uveljavljanje pravice do nadomestila preživnine (Uradni list RS, št. 135/03, 4/04 in 84/08), ki v 6. členu določa, da mora center sporočiti skladu vsako spremembo glede otroka v osmih dneh od dneva namestitve otroka v rejništvo, zavod oziroma od namestitve otroka v družino zaradi posvojitve. Ker je namestitev otroka v rejništvo, zavod oziroma v družino zaradi posvojitve razlog za prenehanje pravice do nadomestila preživnine, se dolžnost sporočanja centra za socialno delo skladu uredi v tem členu. Center za socialno delo je skladu navedene okoliščine dolžan sporočiti v roku 8 dni.

**K 6. členu:**

Predlaga se sprememba ureditve, po kateri je sklad zmanjšal nadomestilo preživnine za znesek morebitne plačane preživnine.

Po predlagani ureditvi se pri izplačilu nadomestila preživnine preživninskemu upravičencu in s tem pri vzpostavljanju obveznosti preživninskega zavezanca do sklada, ne upoštevajo več (deloma) poravnane preživninske obveznosti v obdobju izplačanih nadomestil preživnine. Spreminja se veljavna ureditev, po kateri se nadomestilo preživnine zmanjša za znesek morebitne plačane preživnine. Cilj je, da se zagotovi, da so sredstva za preživljanje otroka redno zagotovljena. V 18 letih delovanja sklada na področju pravice otrok iz naslova neplačevanja preživnine, se je pokazalo, da v situacijah, ko je prišlo do neplačevanja preživnine oziroma do priznanja pravice do nadomestila preživnine, občasna plačila preživnine povzročajo negotovost pričakovanih plačil in dostikrat kljub neplačanim preživninam za obdobje pred priznanjem nadomestila preživnine, občasna tekoča plačila prevladajo dolg na otroka. Sklad je zaznal tudi poizkuse izigravanja pravil, saj so preživninski zavezanci z delnimi in občasnimi plačili namerno nagajali, saj je zakoniti zastopnik otroka javil skladu, da je prejel preživnino hkrati z nadomestilom preživnine in je zato že pričel z vračili, preživninski zavezanec

pa je nato ponovno prenehal s tekočim plačevanjem preživnine.

Ne glede na predlagano spremembo, pa zakon še vedno omogoča, da v primeru, ko preživninski zavezanec poravnava vse preživnine za nazaj in založi v naprej za dva meseca, preneha pravica do nadomestila preživnine. Vedno pa lahko pravica do nadomestila preživnine preneha na zahtevo zakonitega zastopnika otroka. Preživninski zavezanec je o vstopu sklada v položaj otroka kot upnika do višine sredstev izplačanih iz naslova nadomestila preživnine in je skladu dolžan vrniti del, ki ga je sklad izplačal otroku. Enako stališče so zavzela tudi sodišča v postopkih izterjave, kjer so štela, da je od trenutka, ko je obveznost v višini izplačanega nadomestila preživnine prevzel sklad in o tem obvestil preživninskega zavezanca, sklad vstopil v pravico otroka kot upnika do višine priznanega nadomestila preživnine tudi za bodoče terjatve in jih preživninski zavezanec v tem delu ne more več pravno veljavno izpolniti zakonitemu zastopniku za otroka.

#### **K 7. členu:**

Zaradi uvedbe elektronskih poti na področju izplačevanja, ta člen ni več relevanten, saj izplačilo ne pomeni več stroška kot v preteklosti.

#### **K 8. členu:**

Sklad za potrebe ugotavljanja dejanskega stanja potrebuje tudi sodelovanje zakonitega zastopnika otroka. V praksi se zakoniti zastopniki včasih ne odzivajo na pozive sklada, zaradi česar lahko pride do neupravičenega prejemanja nadomestila preživnine, kar posledično pomeni vračanje sredstev. Predlagana določba vzpostavlja mehanizem, da se prepreči tovrstne situacije.

Z dopolnitvijo člena se določi tudi trenutek prenehanja pravice do nadomestila preživnine, to je s prvim dnevom naslednjega meseca, ko niso bili več izpolnjeni pogoji.

#### **K 9. členu:**

Glede na predlagano ureditev, po kateri Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje ne bo več pobiral zahtev za sklad, je potrebno uskladiti besedilo 24. člena ZJSRS. Predlagani člen določa, da se zahteva vloži na sklad.

#### **K 10. členu:**

Po predlagani ureditvi prenehata veljati Pravilnik o vsebini obrazca zahteve za uveljavitev pravic v primeru insolventnosti delodajalca (Uradni list RS, št. 7/07, 23/07 in 28/14) in Navodilo o postopku za uveljavljanje pravice do nadomestila preživnine (Uradni list RS, št. 135/03, 4/04 in 84/08), ki sta vsebovala tudi vsebino obrazca za uveljavljanje pravic v primeru insolventnosti delodajalca in za uveljavljanje pravice do nadomestila preživnine. Po predlagani ureditvi vsebini obrazcev določi sklad in ju objavi na svoji spletni strani.

Predlagani člen določa tudi obvezne priloge obeh zahtev.

Zahtevi za uveljavitev pravice v primeru insolventnosti delodajalca, mora upravičenec obvezno priložiti dokazilo o odpovedi pogodbe o zaposlitvi ter dokazilo o izpolnitvi pogoja iz drugega odstavka 18. člena zakona.

Zahtevi za uveljavitev pravice do nadomestila preživnine mora otrokov zakoniti zastopnik priložiti veljavni izvršilni naslov, s katerim je bila določena preživnina v skladu s predpisi, ki urejajo družinska razmerja in sklep o dovolitvi izvršbe oziroma predlog za izvršbo s potrdilom o vložitvi na pristojno sodišče. V primeru, da preživninski zavezanec biva v tujini, je potrebno zahtevi priložiti še potrdilo o vložitvi vloge za izterjavo preživnine iz tujine oziroma ustrezno dokazilo o postopku izterjave iz tujine.

#### **K 11. členu:**

Po predlagani ureditvi se spremeni besedilo drugega stavka v četrtem odstavku 28. člena ZJSRS. Po podatkih sklada v praksi veljavne določbe ni bilo nikoli potrebno izvajati. Novo besedilo je skladno z spremembo v 21. d členu tega zakona.

#### **K 12. členu:**

Po predlagani ureditvi se spreminja ureditev glede obročnega plačila dolga. Predlaga se črtanje besedila, saj tekom odloga in obročnega plačila tečejo obresti in dejansko odlog oziroma obročno plačilo za dolžnika ne pomenita zmanjšanja dolga.

Nadalje se predlaga ureditev, po kateri sklad lahko odpiše dolg iz naslova izplačanih nadomestil preživnine oziroma dolg iz naslova neupravičeno izplačanih nadomestil preživnine zaradi smrti dolžnika, ko je dedič preživninski upravičenec in upnik pokojnega dolžnika in je prejemal nadomestilo preživnine. Iz sodne prakse izhajajo primeri, ko je sodišče zavrnilo predlog za nadaljevanje začete izvršbe zoper pravnega naslednika dolžnika, ko je sodišče po preučitvi temelja terjatve ugotovilo, da je prišlo do združitve osebe upnika, to je preživninskega upravičenca do pokojnega dolžnika in dolžnika, to je otroka, na katerega naj bi zaradi dedovanja prešel dolg do sklada.

#### **K 13. členu:**

Novi 28.b člen:

Po predlagani ureditvi izvršbo za izterjavo sredstev vodi Finančna uprava Republike Slovenije. Za sklad se pričakuje večji učinek začetka postopka izvršbe na dolžnika v smislu zagotovitve finančne

discipline dolžnika pri poravnavanju same preživninske obveznosti in obveznosti do sklada, še preden je ta povzeta v izvršilni naslov, to je v odločbo o obveznosti plačila in je sklep o izvršbi sploh izdan, hitrejši dostop Finančne uprave Republike Slovenije do podatkov o premoženjskem stanju dolžnika, ki so potrebni za izdajo in izvrševanja sklepa o izvršbi, možnost elektronske izmenjave podatkov med skladom in Finančno upravo Republike Slovenije o realizaciji sklepov o izvršbi, lažje pridobivanje podatkov o uspehu izvršbe oziroma potrebnega časa za izvršitev odločbe o obveznosti plačila.

Glede na določbe ZJSRS sklad sredstva za kritje pravic otrok do nadomestila neplačane preživnine pridobiva iz državnega proračuna in z izterjavo terjatev, ki preidejo nanj na podlagi odločbe o nadomestilu preživnine. Sredstva, ki jih sklad ne izterja od preživninskih zavezancev, se torej zagotavljajo iz proračuna Republike Slovenije. Pričakuje se, da bo sklad po predlagani ureditvi uspešnejši pri izterjavi izplačanih sredstev, kar pomeni pozitiven učinek na javna sredstva, saj bo sklad potreboval manj sredstev iz proračuna Republike Slovenije.

Predlagana ureditev pomeni tudi administrativno in finančno razbremenitev sodišč in drugih subjektov, ki sodelujejo v postopku sodne izterjave po veljavni ureditvi.

Sklad preživninskemu zavezancu za obveznosti vračila izplačanih sredstev na podlagi odločbe o priznani pravici do nadomestila preživnine in zamudnih obresti in zakonitemu zastopniku za vračilo neupravičeno izplačanih sredstev na podlagi odločbe o priznani pravici do nadomestila preživnine in zamudnih obresti, izda odločbo. Odločba je izvršilni naslov.

Novi 28.c člen:

Člen določa, da sklad po uradni dolžnosti odpiše terjatev, ki na dan 31. decembra ne preseže 1 evro. S predlagano ureditvijo se uredijo terjatve, ki pri katerih bi bili stroški izdaje odločbe in izterjave višji od izterjave.

#### **K 14. členu:**

Po predlagani ureditvi z dnem uveljavitve tega zakona prenehata veljati Pravilnik o vsebini obrazca zahteve za uveljavitev pravic v primeru insolventnosti delodajalca (Uradni list RS, št. 7/07, 23/07 in 28/14) in Navodilo o postopku za uveljavljanje pravice do nadomestila preživnine (Uradni list RS, št. 135/03, 4/04 in 84/08). Kot je predlagano v 7. členu tega zakona, vsebino obrazcev določi sklad in ju objavi na svoji spletni strani.

#### **K 15. členu:**

Člen določa, da zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije,

razen novega 28.b člena tega zakona, ki se začne uporabljati eno leto po uveljavitvi. Eno leto je čas, ki ga zaradi spremenjene pristojnosti za izvršbo terjatev sklada do prežिवninskih zavezancev, potrebuje tako Finančna uprava Republike Slovenije kot tudi sklad.

#### **IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO**

##### **2. člen**

S tem zakonom se za poravnavo obveznosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca in iz naslova pravic otrok v primeru neizplačevanja preživnin po tem zakonu ustanovi Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: sklad).

Sklad odloča tudi o pravicah in obveznostih invalidov in delodajalcev v skladu z zakonom, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov ter v skladu z zakonom, ki ureja izenačevanje možnosti invalidov.

Sklad odloča tudi o pravicah in dodeljevanju sredstev za vlaganje v razvoj človeških virov in kadrov za večjo zaposljivost, vseživljenjsko učenje, konkurenčnost, prenos znanja in povezovanje znanstveno-raziskovalne sfere in univerz z gospodarstvom ter izobraževalnega sistema s potrebami trga dela po zakonu, ki ureja štipendiranje. Sklad lahko izvaja tudi večletne instrumente, sofinancirane iz sredstev Evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter druge ukrepe v skladu z veljavnimi mednarodnimi sporazumi. Sklad izvaja tudi ukrepe in storitve po zakonu, ki ureja trg dela.

##### **10. člen**

Del strokovnih, administrativnih in tehničnih nalog za uveljavljanje pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca za sklad opravlja Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

##### **13. člen**

Sredstva za kritje pravic delavcev v primeru insolventnosti zagotavljajo delodajalci, državni proračun in sklad z izterjavo terjatev iz 28. člena tega zakona.

Sredstva za kritje pravic otrok do nadomestila neplačane preživnine pridobiva sklad iz državnega proračuna in z izterjavo terjatev iz 28. člena tega zakona.

Sredstva za delovanje sklada se zagotavljajo s povračilom stroškov dolžnika, iz prihodkov od financiranja in iz državnega proračuna.

Sredstva za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest invalidov se zagotavljajo na način, določen v zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov.

Sredstva za štipendije se zagotavljajo na način, določen v zakonu, ki ureja štipendiranje. Sredstva za ukrepe in storitve na trgu dela se zagotavljajo na način, določen v zakonu, ki ureja trg dela. Sklad pridobiva sredstva tudi iz sredstev Evropskih strukturnih in investicijskih skladov prek proračunov pristojnih ministrstev, iz sredstev proračuna na podlagi pogodb, sklenjenih s posameznimi ministrstvi, in iz drugih namenskih virov.

Sklad mora zagotavljati ločeno vodenje sredstev za namene, naštetih v prejšnjih odstavkih.

#### 21.č člen

Nadomestilo preživnine ne pripada otroku, ki:

- živi v skupnem gospodinjstvu s preživninskim zavezancem,
- je oddan v rejništvo,
- je zaradi vzgoje, šolanja ali usposabljanja nameščen v zavod, v katerem ima pretežno brezplačno oskrbo.

#### 21.d člen

Višina nadomestila preživnine po tem zakonu znaša:

- za otroka do 6. leta starosti 10.000 tolarjev,
- za otroka od 6. do 14. leta starosti 11.000 tolarjev,
- za otroka nad 14. letom starosti 13.000 tolarjev.

Kadar je preživnina nižja od zneska iz prejšnjega odstavka, je višina nadomestila preživnine enaka znesku preživnine, določene s sodbo ali začasno odredbo oziroma dogovorom.

Nadomestilo preživnine se zmanjša za znesek morebitne plačane preživnine.

Starostni pogoj iz prvega odstavka tega člena je izpolnjen v mesecu, v katerem otrok dopolni starost iz prvega odstavka tega člena.

Višina nadomestila preživnine se usklajuje na način, ki je s posebnimi predpisi določen za preživnine.

Sklad pisno obvesti otrokovega zakonitega zastopnika o vsakokratni uskladitvi in novem znesku nadomestila preživnine. Obvestilo sklada je skupaj z odločbo o pravici do nadomestila preživnine izvršilni naslov.

#### 21.e člen

Nadomestilo preživnine se ne izplačuje, če je znesek nadomestila preživnine nižji kot 2.000 tolarjev.

#### 21.f člen

Pravica do nadomestila preživnine preneha:

- na zahtevo otrokovega zakonitega zastopnika,
- na zahtevo preživninskega zavezanca, če dokaže, da je plačal vse zapadle preživninske obveznosti in da je za dva meseca vnaprej plačal preživninsko obveznost oziroma sredstva deponiral na sodišču v otrokovo korist, ali če je preživninsko obveznost prevzel dolžnikov dolžnik,
- če niso več izpolnjeni pogoji za pravico do nadomestila preživnine.

#### 24. člen

Postopek za uveljavitev pravic po tem zakonu se začne na zahtevo upravičenca.

Zahteva za uveljavljanje pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca mora biti vložena najkasneje v 90 dneh od datuma prenehanja delovnega razmerja. Zahteva se vloži pri enoti Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje po sedežu delodajalca oziroma pristojni za delavca v skladu s predpisi o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, če ima delodajalec sedež v eni od drugih držav članic Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora.

Zahtevo za uveljavitev pravice do nadomestila preživnine vloži za otroka njegov zakoniti zastopnik. Zahteva se vloži na sklad.

#### 28. člen

Terjatve upravičenca proti delodajalcu oziroma stečajnemu dolžniku in terjatve otroka proti preživninskemu zavezancu preidejo do višine pravic zagotovljenih po tem zakonu na sklad z dnem izvršitve odločbe o priznanju pravic po tem zakonu (subrogacija).

S preходом terjatve na sklad vstopi sklad v razmerju do delodajalca oziroma do stečajnega dolžnika v položaj delavca kot upnika do višine sredstev izplačanih na podlagi odločbe o priznanju pravic po tem zakonu.

S preходом terjatve na sklad vstopi sklad v razmerju do preživninskega zavezanca v položaj otroka kot upnika do višine sredstev izplačanih na podlagi odločbe o nadomestilu preživnine, povečanih za pripadajoče obresti in stroške postopkov.

O subrogaciji in vstopu sklada v položaj delavca ali otroka kot upnika mora sklad nemudoma obvestiti stečajnega upravitelja oziroma delodajalca ali pristojno sodišče in preživninskega zavezanca ter mu kot dokaz predložiti ustrezne listine. Upravičenci so dolžni skladu na njegovo zahtevo podati ustrezno pisno izjavo o prehodu terjatve zaradi potreb posameznih postopkov.

Sklad je v postopkih za poplačilo terjatev, ki preidejo nanj po tem členu, oproščen plačila sodnih stroškov.

Sredstva, pridobljena z izplačilom terjatev iz tega člena, so prihodek sklada.



Sklad je dolžan izterjati sredstva iz tretjega odstavka tega člena.

#### 28.a člen

Sklad lahko preživninskemu zavezancu, če ni zaposlen in nima drugih dohodkov, na njegovo zahtevo dovoli odlog ali obročno poplačilo terjatve, vendar ne dlje kot za obdobje šestih mesecev.

Sklad lahko preživninskemu zavezancu odpiše dolg delno ali v celoti, kadar izvršba ni bila uspešno končana ali izvršba ne obeta uspeha za poplačilo terjatve.